

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 492/2016 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen opiskelijoiden toimeentulosta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Krista Mikkosen /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 492/2016 vp:

Miten opintotuen leikkausten jälkeenkin varmistetaan opiskelijoiden riittävä perustoimeentulo sekä toisella että korkea-asteella ilman, että opiskelijat joutuvat jättäytymään toimeentulotuen asiakkaisiksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitus uudistaa opintotukijärjestelmää selvityshenkilö professori Roope Uusitalon ehdotusten mukaisesti. Opintotuen uudistamisella parannetaan täysipainoisen opiskelun edellytyksiä nostamalla opintotuen tasoa.

Korkeakouluopiskelijoiden opintorahan tasot yhtenäistetään toisen asteen opintorahan tasojen kanssa ja tukiaikaa lyhennetään. Samalla opiskelun taloudellisia edellytyksiä parannetaan korottamalla opintolainan valtiontakauksen määrää ja siirtämällä opiskelijat pääosin yleisen asumistuen piiriin. Opintolainan valtiontakauksen myöntämisehtoja on tarkoitus muuttaa samalla siten, että maksuhäiriömerkintä ei enää estäisi valtiontakauksen myöntämistä. Lainan käyttökelpoisuutta on tarkoitus parantaa. Myös toisen asteen opiskelija voisi nostaa lukukauden lainan yhdessä erässä, kuten korkeakouluopiskelijakin jo nykyisin voi nostaa. Lisäksi opiskelijoiden yhdenvertaisuuden parantamiseksi luovutaan vanhempien tulojen vähentävästä vaikutuksesta opintorahaan itsenäisesti asuvien 18- ja 19-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden osalta. Tämä on tärkeä muutos opintotukijärjestelmään, joka lisää opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja vahvistaa itsenäisesti asuvien toisen asteen opiskelijoiden asemaa.

Valtion takaamaan opintolainaan liittyvät turvaelementit vähentävät lainan käyttöön liittyvää riskiä ja edistävät osaltaan opiskelijoiden taloudellista selviytymistä ja opiskeluedellytyksiä. Turvaelementtejä ovat esimerkiksi opintolainan koron pääomitus opiskeluaikana, pienituloiselle opintovelallisella maksettava korkoavustus, takaussaatavan maksuvapautus sekä korkeakoulututkinnon suorittaneille myönnettävä opintolainahyvitys. Opiskelijoiden siirtäminen asumistuen piiriin puolestaan parantaa yksin asuvien pienituloisten ja korkeita asumismenoja maksavien opiskelijoiden asumistuen tasoa. Hallitus antoi opintotukea ja asumistukea koskevat lakiesitykset eduskunnalle marraskuun 2016 alussa.

Hallituksen opintotukiratkaisun mukaan täysi-ikäisen itsenäisesti asuvan opiskelijan opintotuki koostuisi 1.8.2017 lukien opintorahasta (250,28 €/kk) ja opintolainan valtiontakauksesta (650 €/kk). Yhteensä opintotuki olisi tällöin 900,28 euroa kuukaudessa, mikä ylittää kysymyksessä

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 492/2016 vp

esitettyssä esimerkkitapauksessa toimeentulotuen määrän Helsingissä. Vuokralla asuva opiskelija saisi tulevaisuudessa asumiseensa lisäksi yleistä asumistukea 280 euroa kuussa, jos vuokra olisi esimerkin mukaisesti 350 euroa kuukaudessa, eikä opiskelijalla olisi asumistukeen vähentävästi vaikuttavia tuloja. Tarvetta toimeentulotukeen ei synny nykyisinkään, jos kysymyksessä kuvatussa tapauksessa otetaan tarvelaskelmassa opintorahan lisäksi huomioon opintolainan ja asumislisä.

Toimeentulotukilain soveltajille laaditun oppaan mukaan toimeentulotukilain soveltamisessa lähtökohtana on, että opiskelijan toimeentulotukeen nähden ensisijainen taloudellinen tuki on opintotuki sisältäen myös opintolainan. Tietyissä tilanteissa voi kuitenkin olla kohtuullista, että opintolainan hakemista ja nostamista ei opiskelijalta edellytetä. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi ne, joissa asiakkaan olosuhteiden kokonaisuus huomioiden lainan ottamista ei voida pitää kohtuullisena. Maksuhäiriöiden vuoksi ilman opintolainaa jääneiden opiskelijoiden opintojen rahoittamisen tukemiseksi kunta voi nykyisin (sosiaalisesta luototuksesta annetun lain nojalla) myöntää sosiaalista luottoa. Sosiaalisen luoton järjestäminen on kunnan vapaaehtoinen tehtävä.

Jos opiskelija ei ole saanut valtion takausta opintolainaan tai jos pankki ei ole myöntänyt opintolainaa esimerkiksi luottohäiriömerkinnän vuoksi, opintolainaa ei voi ottaa huomioon opiskelijan tulona. Jos opiskelija sen sijaan voisi saada valtion takaaman opintolainan, mutta ei ole sitä jostakin syystä hakenut tai nostanut, laina voidaan laskea hänen tulokseen, mikäli menettely harkitaan tuen hakijan olosuhteet huomioon ottaen kohtuulliseksi.

Tilanteet, jossa lainaa ei voida laskea toimeentulotuessa huomioonotettavaksi tuloksi tulevat tulevaisuudessa vähenemään, jos maksuhäiriömerkintä ei hallituksen kaavailemalla tavalla estäisi lainatakauksen myöntämistä. Hallituksen opintotukiratkaisun myötä opintoraha ja opintolainan valtioneuvoston kattaisivat aiempaa paremmin opiskelijan elinkustannuksia päätoimisen opiskelun ajalle. Lisäksi opiskelija saisi asumiseensa tukea pääosin asumistuen kautta samoin perustein kuin muutkin pienituloiset asumisen tuen tarpeessa olevat.

Helsingissä 10.11.2016

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen

